

BRÚ LÍFEYRISSJÓÐUR
STARFSMANNA
SVEITARFÉLAGA
V-DEILD

TRYGGINGAFRÆÐILEG ATHUGUN 2022

2023-03-31

TBG ehf.

Tryggingastærðfræðistofa Bjarna Guðmundssonar ehf.
Grensásvegi 7 – 108 Reykjavík

Til stjórnar og framkvæmdastjóra
Brúar lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga

2023-03-31

Eftirfarandi tryggingafræðileg athugun á stöðu V-deildar Brúar lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga í lok árs 2020 er gerð í samræmi við ákvæði l. 129/1997, ákvæði reglugerðar 391/1998 og leiðbeinandi reglur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana frá árinu 2002. Tryggingafræðileg athugun var síðast gerð miðað við stöðu deildarinnar í lok árs 2021.

Í tryggingafræðilegri athugun felst samanburður á verðmæti eigna sjóðsins og iðgjalda við þær skuldbindingar til greiðslu lífeyris sem leiða af samþykktum sjóðsins. Lög um starfssemi lífeyrissjóða og samþykktir sjóðsins setja vikið fyrir þann mun sem heimill er milli eignaliða og skuldbindinga.

Brú lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga starfrækir þrjár samtryggingardeildir, A-, B- og V-deild. Er hér eingöngu fjallað um skuldbindingar og eignir í samtryggingu í V-deild sjóðsins.

Mat á skuldbindingum byggir á upplýsingum um réttindi sjóðfélaga úr réttindabókhalda sjóðsins sem sjóðurinn lét í té. Við mat eignaliða er einnig stuðst við upplýsingar fengnar úr ársreikningi og fjárhagsbókhalda sjóðsins.

Helstu reikniforsendur sem notaðar eru við athugunina eru :

Raunávöxtun eigna sjóðsins verði 3,5% árlega

Notast er við reiknilíkan Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um lækun dánartíðni til framtíðar. Gert er ráð fyrir að lífslíkur sjóðfélaga og rétthafa hafi árið 2016 farið eftir þeim lífslíkum sem notaðar voru við tryggingafræðilega athugun síðasta ár:

Lífslíkur sjóðfélaga : samkvæmt reynslu íslenskra lífeyrissjóða 2014-2018

Lífslíkur rétthafa : samkvæmt íslenskri reynslu 2014-2018

Eftir 2016 muni lífslíkur svo breytast í samræmi við reiknilíkan FÍT.

Örorkulíkur sjóðfélaga : Eftir reynslu í íslenskum lífeyrissjóðum 2011-2016, með sérstakri aðlögun A- og V-deild Brúar lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga. Er nú miðað við að örorkulíkur karla séu 65% af meðaltali reynslu íslenskra lífeyrissjóða og kvenna 85% að meðaltali reynslu íslenskra lífeyrissjóða.

Reikniforsendur eru óbreyttar frá síðustu tryggingafræðilegri athugun sjóðsins.

Veigamikilar breytingar voru hins vegar gerðar á ákvæðum samþykktu sjóðsins um réttindaöflun þannig að frá febrúar 2023 verður réttindaöflun háð fæðingarári sjóðfélaga auk þess að tekið er mið af aldri þegar iðgjald er greitt.

Skuldbindingar vegna þeirra iðgjalda sem greidd hafa verið til sjóðsins vegna iðgjaldatímabíla fram til loka 2022 kallast áfallnar skuldbindingar. Heildar lífeyrisskuldbindingar sjóðsins eru skuldbindingar sjóðsins þegar einnig er ætlað fyrir réttindum vegna ógreiddra iðgjalda núverandi sjóðfélaga og lúta ákvæði laga um heimil vikmörk eigna og skuldbindingar að mun á heildarskuldbindingum og endurmetnum eignum að viðbættu verðmæti iðgjalda.

Er niðurstaða athugunarinnar að verðmæti eigna sjóðsins að meðtöldum iðgjöldum reiknast 134.463,7 milljónir og skuldbindingar vegna lífeyris og rekstrarkostnaðar 142.153,5 milljónir.

Eignir að frádregnum skuldbindingum nema því -7.689,8 milljónum eða -5,4% af skuldbindingum.

Staða V-deildar sjóðsins er innan þeirra marka sem áskilin eru í l. 129/1997 þar sem staða deildarinnar var jákvæð í lok árs 2020.

Eignir sjóðsins án verðmætis iðgjalda eru 55.305,8 milljónir og áfallnar skuldbindingar að meðtöldum hluta rekstrarkostnaðar 64.144,6 milljónir. Eignir að frádregnum áföllnum skuldbindingum reiknast því -8.838,8 milljónir eða -13,8% af skuldbindingum. Lög kveða ekki sérstaklega á um vikmörk áfallinna skuldbindinga og eigna.

Nánari grein er gerð fyrir forsendum, reikniaðferðum og niðurstöðum hér á eftir. Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum ber að skoða sem vænta niðurstöðu úr reiknilíkani þar sem byggt er á forsendum sem eru háðar óvissu. Mismunur milli niðurstöðu reiknilíkansins og raunveruleika geta komið fram bæði vegna tilviljanasveiflna, einkum þegar sá hópur sem reiknað er fyrir er lítill, og einnig vegna þeirrar miklu óvissu sem er um forsendur sem notaðar eru. Forsendur reiknilíkansins lúta að vöxtum, dánarlíkum og fleiru áratugi fram í tímann og því nánast óhjákvæmilegt að frávík komi fram frá þeim forsendum sem reiknað er eftir.

Virðingarfyllst,

Bjarni Guðmundsson, tryggingastærðfræðingur

BRÚ LÍFEYRISSJÓÐUR STARFSMANNA SVEITARFÉLAGA V- DEILD

Brú lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga (Brú) var stofnaður 28. júlí 1998 með samningi á milli BHM og BSRB fyrir hönd hlutaðeigandi stéttarfélaga annars vegar og hins vegar Sambands íslenskra sveitarfélaga fyrir hönd fjölmargra sveitarfélaga. Sjóðurinn fékk starfsleyfi í desember 1998.

Stofnsamningurinn fól sömuleiðis í sér kjarasamning milli hlutaðeigandi aðila þar sem samið var um skylduáðild starfsmanna í hlutaðeigandi stéttarfélögum. Fulltrúar stofnaðila eiga sæti í stjórn sjóðsins og allir sjóðfélagar eiga rétt á setu á ársfundum lífeyrissjóðsins með málfrelsi og tillögurétt. Breytingar á samþykktum lífeyrissjóðsins varða skuldbindingar hans gagnvart öllum sjóðfélögum. Þar af leiðandi verða breytingar á samþykktum að hljóta samþykki stofnaðila sjóðsins, Sambands íslenskra sveitarfélaga, BSRB og BHM. Á milli eftirtalinnna aðila er í gildi kjarasamningur um skylduáðild hlutaðeigandi starfsmanna að Brú lífeyrissjóð.

Aðildarfélag BHM

Aðildarfélag BSRB

Samband íslenskra sveitarfélaga og Launanevnd sveitarfélaga

Kennarasamband Íslands

RÉTTINDAÁKVÆÐI

Réttindi sjóðfélaga til lífeyris og skylda þeirra til greiðslu iðgjalda til sjóðsins fara eftir ákvæðum samþykktu sjóðsins sem fengu staðfestingu fjármálaráðuneytis 15. febrúar 2023.

Sjóðfélagar í V-deild geta þeir starfsmenn sveitarfélaga, stofnana þeirra eða fyrirtækja svo og samlaga sveitarfélaga 16-70 ára orðið sem ráðnir eru samkvæmt kjarasamningi milli aðildarfélaga BSRB eða Bandalags háskólamanna annars vegar og sveitarfélaga, stofnana þeirra, fyrirtækja eða samlaga sveitarfélaga hins vegar. Einnig eiga framkvæmdastjórar sveitarfélaga og stjórnendur stofnana og fyrirtækja á vegum sveitarfélaga rétt til aðildar að V-deild. Þá geta og einstaklingar sem þess óska og ekki eiga ekki skylduáðild að öðrum lífeyrissjóði fengið aðild að deildinni.

Iðgjald til öflunar lágmarkstryggingarverndar er nú 15,5% í V-deild.

Grunnréttindi sem deildin veitir eru ævilangur ellilífeyrir frá 67 ára aldri, örorkulífeyrir ef sjóðfélagi verður fyrir orkutapi sem trúnaðarlæknir sjóðsins metur 50% eða meira, makalífeyrir til maka sem sjóðfélagi lætur eftir sig við andlát sem greiðist að lágmarki í tvö ár eða meðan yngsta barn sem maki hefur á framfæri og sjóðfélagi framfærði áður er yngra en 18 ára. Barnalífeyrir greiðist vegna fráfalls sjóðfélaga eða töku örorkulífeyris.

Lífeyrisréttindi ráðast af þeim iðgjöldum sem greidd eru og aldri sjóðfélaga þegar iðgjald er greitt. Fyrir iðgjöld sem greidd eru fyrir réttindatímabil frá febrúar 2023 og síðar hefur fæðingarár sjóðfélaga einnig áhrif á réttindaöflun, og fer réttindaöflun lakkandi með hækkandi fæðingarár. Ræðst það af því að í þeim reiknilíkönum sem notuð eru til að

meta skuldbindingar er gert ráð fyrir að meðalævi lengist eftir því sem fæðingarár hækkar. Iðgjöld til deildarinnar eru ekki breytileg, og geta lífeyrisréttindi tekið breytingum eftir afkomu deildarinnar.

Ofangreind samantekt um réttinda- og aðildarákvæði er ekki tæmandi og er um fyllri upplýsingar vísað til samþykta.

GÖGN

Úr tölvukerfum sjóðsins fengust upplýsingar um iðgjaldagreiðslur, val á leið og öflun lífeyrisréttinda hvers sjóðfélaga árin 1998 til 2022, miðað við verðlag í janúar 2023.

Fyrir alla sjóðfélaga fengust einnig upplýsingar um aldur og kyn. Einnig fengust upplýsingar um lífeyrisþega, fjárhæð og tegund lífeyris, og aldur og kyn þeirra.

Með því að fella úr skrá um áunnin réttindi látna og þá sjóðfélaga sem farnir eru að taka lífeyri fást áunnin réttindi annarra en lífeyrisþega.

Við áætlun vegna framtíðar er miðað við breytingu á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar frá meðaltali ársins 2022 til janúar 2023.

Við áætlun um framtíðariðgjöld vegna iðgjaldatímabíla 2022 og síðar sem núverandi sjóðfélagar eiga eftir að greiða til sjóðsins er miðað við að allir þeir sem öðluðust réttindi á árinu 2022 muni halda áfram að ávinna sér sömu réttindi til framtíðar, þó ekki eftir að almennum eftirlaunaaldri sjóðsins er náð. Er þessi hópur sjóðfélaga kallaðir virkir sjóðfélagar en aðrir þeir sem eiga réttindi í sjóðnum og ekki eru lífeyrisþegar kallaðir óvirkir sjóðfélagar.

Úr ársreikningum sjóðsins fengust upplýsingar um kostnað við rekstur deildarinnar síðastliðin þrjú ár og auk þess um eignastöðu deildarinnar og úr verðbréfakerfi eru fengnar upplýsingar um greiðslukjör skuldabréfa.

Iðgjaldagreiðslur ársins 2022 í réttindakerfi hafa verið bornar saman við iðgjaldagreiðslur samkvæmt ársreikningi og lífeyrisgreiðslur í desember 2022 bornar saman við lífeyrisgreiðslur ársins samkvæmt ársreikningi. Þá hafa upplýsingar um réttindi sjóðfélaga verið borin saman við samsvarandi upplýsingar frá athugun fyrra árs.

Hafa þessar athuganir ekki bent til annars en að byggja megi mat skuldbindinga deildarinnar á þeim gögnum sem fyrir liggja úr réttindakerfi, en gögn hafa ekki verið sannreynð með samanburði við frumgögn eða öðrum hætti en þeim sem hér er lýst.

REIKNIFORSENDUR OG -AÐFERÐIR

Reikniforsendur fyrir tryggingafræðilegar athuganir íslenskra lífeyrissjóða eru tilgreindar í lögum 129/1997 og reglugerð 391/1998 sem fjármálaráðherra setur með heimild í fyrrgreindum lögum. Tryggingafræðingi er heimilt að víkja frá þessum staðalforsendum ef talið er að sérstakar aðstæður í viðkomandi sjóð verði þess valdandi að aðrar forsendur eigi betur við. Engu að síður skal reiknað eftir staðalforsendum og sú niðurstaða birt til samanburðar.

Á árinu 2018 samþykkti Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga nýjan reiknigrundvöll fyrir mat eftirlauna- og örorkuskuldbindinga fyrir íslenska lífeyrissjóði. Grundvöllurinn er byggður á athugun sem náði til allra íslenskra lífeyrissjóða. Ýmis nýmæli er að finna í athuguninni, um mat á lífslíkum er byggt eingöngu á reynslu sjóðfélaga lífeyrissjóða en ekki þjóðarinnar allrar, lagt er mat á endurhæfingarlíkur með beinum hætti og loks er gert ráð fyrir mismunandi lífslíkum öryrkja og annarra. Mat á lífslíkum var byggt á reynslu 2010-2014 og mat á öroklíkum á reynslu 2011-2016.

Athuganir á niðurstöðum hins nýja reiknigrundvallar Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga fyrir einstaka lífeyrissjóði sýndu að til að aðlaga niðurstöður fyrir einstaka sjóði nægir almennt að aðlaga nýgengi örorku fyrir hvern sjóð, en lífslíkur og endurhæfingartíðni séu ekki ólík milli sjóða þegar tekið hefur verið tillit til áhrifa örorku.

Um nýgengi örorku er miðað við 65% af meðaltals nýgengi örorku fyrir karla og 85% fyrir konur.

Árið 2020 setti Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga svo fram líkan sem áætlað áframhaldandi lækkun aldursbundinnar dánartíðni. Líkanið er byggt á breytingum dánarlíkinda á hverju aldursári, árin 1999-2018, aðgreint fyrir karla og konur. Reiknað er út frá þeim dánarlíkum sem mældust áráabilið 2014-2018. Með auglýsingu í desember 2021 ákvað fjármálaráðuneyti að líkanið teldist hluti staðalforsendna við tryggingafræðilegar athuganir.

Giftingarlíkur og meðalaldur maka eru samkvæmt upplýsingum úr þjóðskrá. Þá er um fjölda barna byggt á íslenskum barneignalíkum.

Lífeyrisréttindi eru eins og áður sagði verðtryggt miðað við vísitölu neysliverðs og er gert ráð fyrir að vextir verði 3,5% umfram hækkun vísitölunnar.

Árlegur rekstrarkostnaður er áætlaður sem meðaltal kostnaðar árin 2020-2022, uppfært til verðlags í lok árs 2022 (gildi vísitölu neysliverðs til verðtryggingar í janúar 2023) og ætlað fyrir sama kostnaði í 50 ár núvirt með sömu vöxtum og lífeyrisskuldbindingar. Rekstrarkostnaði er skipt milli áfallinna réttinda og framtíðar í hlutfalli við mat skuldbindinga og iðgjalda.

Ofangreindar forsendur og aðferðir við mat skuldbindinga eru í samræmi við ákvæði reglugerðar 391/1998 um reikniforsendur við tryggingafræðilegar athuganir.

Skuldbindingar eru metnar á tvo vegu. Annars vegar eru metnar áfallnar skuldbindingar, þ.e. þær skuldbindingar sem sjóðurinn hefur þegar tekið á sig vegna áunninna réttinda sjóðfélaga, og hins vegar framtíðarskuldbindingar sjóðsins, sem eru þær skuldbindingar sem falla munu á sjóðinn við það vegna þeirra iðgjalda sem ætlað er að berist sjóðnum frá þeim sjóðfélögum sem taldir eru virkir sbr. umfjöllun í kaflanum um gögn hér að framan. Samtala áfallinna- og framtíðarskuldbindinga nefnist heildarskuldbinding lífeyrissjóðsins. Við mat skuldbindinga er fyrir lífeyrisþega miðað við úrskurðaðan lífeyri í desember 2022.

Fyrir aðra sjóðfélaga en lífeyrisþega er reiknað hverjar verða muni lífeyrisgreiðslur til þeirra samkvæmt ákvæðum samþykktu sjóðsins miðað við réttindi og greidd iðgjöld 2022.

Þegar verðmæti framtíðariðgjalda og skuldbindingar vegna þeirra eru reiknuð er miðað við óbreyttar iðgjaldagreiðslur núverandi sjóðfélaga til starfsloka frá því sem var á árinu 2022 á verðlagi janúar 2023. Þannig að ekki er gert ráð fyrir launahækkunum umfram hækkun vísitölu neysluverðs til verðtryggingar.

Lífeyrisaldur er settur í samræmi við ákvæði samþykktu um ellilífeyrisaldur fyrir þau réttindi sem um ræðir, eða aldur sjóðfélaga sé hann hærri.

Eignir sjóðsins sem bera fastar tekjur eru að hluta núvirtar miðað við sömu ávöxtunarforsendu og skuldbindingar, þ.e. 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs til verðtryggingar. Óverðtryggðar eignir eru núvirtar miðað við 3,5% ávöxtun umfram verðbólguþátt Seðlabanka Íslands, sem er nú 2,5%.

Þau frávík sem með þessu koma fram frá bókfærðu verði eignanna í ársreikningi eru skráð sem endurmat eigna. Sérstök skýrsla var gerð um endurmat eignanna þar sem fram kemur endurmat einstakra verðbréfaflokka og eigna. Eignir V-deildar og A-deildar eru eitt eignasafn, og á V-deild tiltekna hlutdeild í eignum og er endurmati eignasafnsins skipt í hlutfalli við bókfærðar eignir deildanna. Sérstök skýrsla var gerð um endurmat eigna deildarinnar.

NIÐURSTÖÐUR

Eftirfarandi tafla sýnir skiptingu lífeyrisskuldbindinga eftir tegundum lífeyris, og hvort um er að ræða áunnin réttindi eða áætlaða réttindaöflun vegna framtíðariðgjalda. Upphæðir eru í milljónum

V-deild Brúar lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga Tryggingafræðileg athugun 2022

Eignaliðir	Eignir	Iðgjöld	Samtals
Bókfærð eign	56.349,9		56.349,9
Endurmat	-1.044,0		-1.044,0
Núvirði iðgjalda		79.157,9	79.157,9
Samtals eignir	55.305,8	79.157,9	134.463,7

Skuldbindingar	Áunnið	Framtíð	Samtals
Ellilífeyrir	53.991,3	64.846,9	118.838,2
Örorkulífeyrir	8.813,8	10.135,9	18.949,7
Makalífeyrir	631,0	779,1	1.410,2
Barnalífeyrir	138,4	849,8	988,1
Kostnaður	570,2	1.397,1	1.967,3
Samtals skuldbindingar	64.144,6	78.008,9	142.153,5
Eignir umfram skuldbindingar	-8.838,8	1.149,0	-7.689,8
Hlutfall	-13,8%	1,5%	-5,4%

Staða deildarinnar breytist nokkuð frá síðasta ári en þá var heildarstaða sjóðsins neikvæð um 7,4%, framtíðar staða neikvæð um 10,4% og áfallin staða neikvæð um 3,2%.

Framtíðarstaða komst í jafnvægi með þeirri samþykktabreytingu sem áður er getið, þegar réttindaöflun varð háð fæðingarári sjóðfélaga. Verri áfallna stöðu má rekja til þess að eftir þrjú góð ár ávöxtunar kemur árið 2022 þar sem ávöxtun sjóðsins var slök, og langt frá forsendum sem notaðar eru um ávöxtun í tryggingafræðilegum athugunum.

Stað sjóðsins batnar þó frá fyrra ári og er innan marka laga um lífeyrissjóði, þar sem staða sjóðsins var jákvæð í lok 2020.

FYLGISKJÖL

1. Óvirkir sjóðfélagar, fjöldi og áunnin réttindi eftir aldri og kyni
2. Virkir sjóðfélagar, fjöldi, áunnin réttindi og iðgjöld eftir aldri og kyni
3. Lífeyrisþegar
4. Breytingar á stöðu sjóðfélaga 2022
5. Tryggingafræðileg staða 2022
- 6 Tryggingafræðileg staða 2022 reiknuð með staðalforsendum
7. Samanburður við niðurstöðu 2021
8. Breyting áfallinnar skuldbindingar á árinu
9. Endurmat eigna